

POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMET

Pr Ülle Madise
Õiguskantsler
Õiguskantsleri Kantselei
info.okk@oiguskantsler.ee

Teie 27.06.2025 nr 7-7/251179/2504742
Meie 01.09.2025 nr 1.2-5/73-2

Vastus soovitudele

Austatud proua õiguskantsler

Seadusega sätestatud ülesannetest lähtuvalt oleme koostöös Siseministeeriumiga vaadanud läbi Teie esitatud soovitused Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) Põhja prefektuuri teabebüroo kinnipidamiskeskuse (edaspidi *kinnipidamiskeskus*) töö kohta, mis on registreeritud dokumendihaldussüsteemis Delta numbriga 1.2-5/76-1 ning anname Teile teada järgnevat:

Tervishoid

Kinnipidamiskeskusesse paigutatud välismaalase tervisekontrolli ja talle vajalike tervishoiuteenuste korraldamise eest vastutab väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse (VSS) § 26⁹ lõike 1 kohaselt Tervisekassa. Sellest tulenevalt ei saa PPA anda tagasisidet soovitudele, mis puudutavad otseselt tervishoiuteenuse osutamisega seotud nõuete täitmist (nt tervisekontrolli läbiviimine 24 tunni jooksul, terviseandmete töötlemine, ravimite käitlemine, psühholoogilise või psühhiaatrilise abi kättesaadavus). Küll on PPA kohtunud Lääne-Tallinna Keskhaigla (LTKH) esindajatega ning kokku leppinud mitmetes töökorralduslikes protsessides tervishoiuteenuse paremaks osutamiseks kinnipidamiskeskuses.

Tulenevalt soovitudest 1.3 on PPA muutnud senist praktikat ja näinud ette, et pärast esmase tervisekontrolli läbiviimist paigutatakse välismaalane elutsooni, kui tema isoleerimiseks puudub muu turvaabinõu kohaldamise alus.

Välismaalaste terviseinfo konfidentsiaalsuse kaitseks (soovitus 1.4) on PPA selgitanud kinnipidamiskeskuse ametnikele delikaatsete isikuandmete töötlemise nõudeid ning kõrvaldanud välismaalaste toimikutest info, mille osas politseiametnikul teadmisyajadust ei ole. Selleks, et välismaalane saaks anonüümselt pöörduda vaimse tervise tugisiku või kinnipidamiskeskuse tervishoiuteenuse osutaja poole (soovitus 1.10), on kinnipidamiskeskuses loodud elektrooniline vastuvõtule registreerimise võimalus.

PPA on võtnud arvesse soovitud 1.7 ja edastab edaspidi tervishoiuteenuse osutajale regulaarselt teavet välismaalastele antud käsimüügiravimite väljastamise kohta.

Kinnipidamiskeskuses on tagatud professionaalne tõlketeenus, mis on 24/7 kättesaadav ka kinnipidamiskeskuse tervishoiuteenuse osutajale (soovitus 1.5). Lisaks on kinnipidamiskeskuse meditsiinikabinettides olemas kaugtõlke ja mitmete tõlkeseadmete kasutamise võimekus.

Käesolevaks hetkeks oleme LTKH-le edastanud nii suuliselt kui ka kirjalikult teabe, kuidas kinnipidamiskeskuse tervishoiuteenuse osutaja saab vajaduse korral kasutada PPA tõlketeenust.

Vastuvõtukambrid ja jalutushoov

Seoses soovitusena 2 märgime, et kinnipidamiskeskuse eraldatud lukustatud ruumi võidakse paigutada ka välismaalased, kes on vägivaldsed ja võivad oma käitumisega tahtlikult kahjustada kinnipidamiskeskuse vara. Seetõttu võib kõikidelt eralduskambritelt metallvõrede eemaldamine tõsta riski, kus välismaalane võib põgeneda või PPA ei saa talle püstitatud ülesandeid ilma liigsete kuludeta täita. Arvestades, et Euroopa Liidu varjupaiga- ja rändehalduse õigustiku reformi raames on kavas teha kinnipidamiskeskuses vajalikud ümberehitustööd, püüame Teie soovitusi metallvõrede eemaldamise ja õueala kujundamise kohta arvestada nende tööde planeerimisel ja elluviimisel niivõrd, kui see on võimalik, kahjustamata seejuures kinnipidamiskeskuse turvalisuse tagamist.

Lähedaste teavitamine

Nõustume Teie seisukohaga, et välismaalasel, kes on kinni peetud, peab olema võimalik kohe sellest teavitada oma perekonnaliikmeid (soovitus 3). Antud juhul oli tegemist üksikjuhtumiga, millest ei saa teha järeldusi kogu PPA menetluspraktika kohta. Kinnitame, et PPA annab välismaalasele võimaluse teavitada oma perekonnaliikmeid, kui ta on kinni peetud. Lisaks on teave asjaomase õiguse kohta kantud kinnipidamise protokollile, mille sisu tutvustab PPA välismaalasele talle arusaadavas keeles.

Suhtlemisvõimalused

Seoses soovitusena 4.1 anname teada, et meditsiinilistel põhjustel eraldatud lukustatud ruumi paigutatud välismaalasel on juba pikemat aega lubatud igapäevaselt olla telefoni teel ühenduses oma perekonnaliikmetega. Küll oleme muutnud senist töökorraldust, et välismaalased oleksid paremini sellest õigusest teadlikud. Edaspidi selgitatakse välismaalasele talle arusaadavas keeles juba turvaabinõu kohaldamisel, millised on tema võimalused isolatsioonis viibides perekonnaliikmetega ühendust pidada, ning see teave lisatakse ka turvaabinõu kohaldamise protokollile.

Euroopa Liidu õigus ega VSS ei näe ette, et välismaalase kokkusaamised perekonnaliikmetega või muude selleks õigustatud isikutega peavad toimuma videokonverentsi teel, sh viisil, mis võimaldab kõnelejalatel üksteist näha (soovitus 4.2). PPA püüab näost näkku videokonverentside lahendusi laiendada, kuid peame jätkuvalt oluliseks, et PPA-le säilib paindlikkus otsustada, mil viisil välismaalasele vajalikud suhtlemisvõimalused tagatakse.

VSS § 18 lõike 1 kohaselt tuleb välismaalase väljasaatmine täide viia viivitamata. Erinevalt isikutest, kes kannavad vanglas kohtu poolt seaduse alusel ja seaduses ettenähtud korras määratud karistust, ei ole kinnipidamiskeskusesse paigutatud välismaalaste kinnipidamiskeskuses kinnipidamise kestus määratud, vaid väljasaadetava väljasõidukohustus võidakse igal hetkel täitmisele pöörata. Sellest tulenevalt ei saa Siseministeerium ja PPA nõustuda ettepanekuga, mille kohaselt tuleks kinnipidamiskeskusesse paigutatud välismaalasele võimaldada pikaajalisi kokkusaamisi (soovitus 4.3.1). Välismaalasel, kellel puudub Eestis viibimiseks seaduslik alus, on kohustus Eestist viivitamata lahkuda, sh aidata kaasa oma lahkumiskohustuse kiirele täitmisele. Nii saab välismaalane ise vähendada

kinnipidamisest tulenevat riivet tema põhiõigustele, eriti õigusele perekonnaelu austamisele.

PPA ei toeta soovitus 5 tehtud ettepanekut, mille kohaselt tuleks kinnipidamiskeskuse õuealade lahtiolekuaegu pikendada. Muudatuse tegemine kinnipidamiskeskuse liikumisrežiimis tooks kaasa täiendavaid riske väljasaadetavate kinnipidamisel, kinnipidamiskeskuse sisekorraeeskirjade täitmisel ja turvalisuse tagamisel. Riskide maandamiseks alternatiivsete meetmete rakendamine nõuaks täiendavaid kulusid, mille tarvis PPA-l rahalised vahendid puuduvad.

Videojälginine

Videojälgimist puudutava soovitus 6) annab teada, et mittetöötavaid kaameraid ei ole võimalik märgistada või katta ilma, et sellega kahjustataks nende funktsionaalsusi.

Toitlustamine

VSS § 26⁷ lõike 1 kohaselt tuleb kinnipidamiskeskusesse paigutatud välismaalase toitlustus korraldada vastavuses Eesti elanikkonna üldiste toitumistavade ja silmas pidades elutegevuseks vajalikku toidutarvet. Sama paragrahvi lõike 4 järgi saab välismaalane oma religiooni toitumistavasid järgida enda kulul. Selleks on välismaalasel lubatud kinnipidamiskeskuse kaudu soetada soovi korral kauplusest täiendavaid toiduaineid. Lisaks on kinnipidamiskeskuse toitlustaja menüü koostamisel arvestanud võimalust mööda välismaalastelt laekunud ettepanekutega.

Ka edaspidi järgib PPA eri kultuuritaustaga isikute toitumistavasid niivõrd, kui see on võimalik ja mõistlik. Selleks et kinnipidamiskeskusesse paigutatud välismaalased saaksid soovi korral ise süüa teha, kaalub PPA mikrolaineahju ja teisaldatava pliidi soetamist kinnipidamiskeskusesse. Toiduvaliku mitmekesisemaks muutmiseks on kavas täiendada kinnipidamiskeskuse kaupluse kaubanimekirja uute maitse- ja toiduainetega.

Informatsiooni ajakohasus ja riided

Käesolevaks hetkeks on PPA taganud, et teave poetellimuste, kokkusaamiste ja pakkide kohta (soovitused 8 ja 11) on kõikides kinnipidamiskeskuse osakondades ajakohane ja korrektne. Oleme kinnipidamiskeskuse ametnikke teavitanud, et kinnipidamiskeskuses ei ole seatud piirangut välismaalastele keskuse poolt riietusesemete väljastamise sageduse osas ning välismaalastel on võimalik laost tellida riideid vastavalt vajadusele. Ühtlasi vaatame üle poenimekirja, et naisteriiete valikut selles laiendada (soovitus 9).

Distsiplinaarkaristuse tingimused

Järgides Teie soovitus 10) ei piira PPA eraldatud lukustatud ruumi paigutatud välismaalaste lugemisvalikut ega takista voodivarustuse ksautamist päeval ajal. Nimetatud muudatused viiakse lisaks sisse kinnipidamiskeskuse kodukorda.

Juurdepääs e-toimikule

Ettepanek, mille kohaselt peaksid kinnipidamiskeskusesse paigutatud välismaalased saama kasutada e-toimikut, vajab laiemat arutelu. Praegu saab isik e-toimiku kaudu osaleda üksnes

tsiviil- ja halduskohtumenetluses ning kriminaal- ja väärteomenetluses. E-toimiku lahenduste laiendamine haldusmenetlusega seotud dokumentidele ja teabele nõuaks väga suuri infotehnoloogilisi arendustöid, mille jaoks praegu rahalised vahendid PPA-l ja Riigi Infosüsteemide Keskusel (RIK) puuduvad.

Väljaspool kinnipidamiskeskust viibimine

Seoses soovitustega 13.1 ja 13.2 anname teada, et kinnipidamiskeskuse ametnikele on selgitanud väljaspool kinnipidamiskeskust viibimise lubade ning erivahendite vormistamise nõudeid. Jälgime edaspidi ka ise, et kinnipeetud välismaalaste suhtes koostatud haldusaktid oleksid korrektselt vormistatud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Ats Kübarsepp
prefekt
Põhja prefektuur

Teadmiseks:

Hr Igor Taro
Siseminister
Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Hr Arkadi Popov
Juhatuse esimees
AS Lääne-Tallinna Keskhaigla
keskhaigla@keskhaigla.ee

Tom Kaasik, 6124651, tom.kaasik@politsei.ee